

Szívjuk el a békepipát!

*Platon:
„az állam elpusztul, ha a törvény
erőtlen, ám virágzik ha a törvény
uralkodik.”*

Az Erdészeti Lapok márciusi számában „Egy dakota az irokézek között, avagy az erdészársadalom törzsi jellegéről” címmel egy jó szándékú, de általánosításoktól sem mentes cikk jelent meg a politikai változások közelségében.

Egy szakma valódi értékét, fejlődőképességét az is meghatározza, hogy a kívülről jövő véleményekben a szakmailag elfogadhatót hasznosítsa, és a szakmai ismeretek hiányában elfogadhatatlan – társadalmi megítélésre károsan ható – kijelentésekre visszatérjen!

Jelenleg minden erdészre megnyugtatóan hat – amint a cikkíró is véli –, hogy ennek a szakmának az FVM-en belül kiváló szakvezetése van.

Jórészt az ő munkájuknak köszönhetően hatályba lépett a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről az erdőgazdálkodásról. Ez a törvény leköve-ti az elmúlt másfél évtized gazdasági-társadalmi változásait, és széles körű konszenzuson nyugszik. A szakma minisztériumi vezetője nagy időráfordítással széles körű ismertetést tart az új törvény szükségéről, betartásának fontosságáról.

A cikkíró az erdészek elé példaként tartja a vízügyeseket, mint akik mindenkor az adott kor társadalmi igényei szerint és annak szellemében irányították szakmájukat. Teljesen egyetértek azzal, hogy a vízügy területén – mivel egy időben szolgálati helyemen egy szervezetben dolgoztunk – ez általános is. Kiválóan képzett, összetartó – a fészüket tisztelő – és más területekre bele nem avatkozó, kiművelt fők dolgoztak azon a területen. Azt viszont élettapasztalatom alapján tagadom, hogy egy szakmai testületnek, szakembernek mindenkor (mondjuk négyévente változó) társadalmi igényeit ki kell szolgálni. Ezt olyan „politikai beállásnak” tartanám, ami sok esetben a költségvetési források elherdálásához vezetne. A magyar állam – a nyereségorientált állami erdőgazdálkodók/kezelők révén valóban jelentős összeget és energiát fordított a közjóléti beruházásokra, erdei iskolákra, tanpályákra stb. Az általánosítást kerülve ezek tények, és a jövő nemzedékének természetisztelő-védő nevelését szolgálják. Er-

re tekintve is az erdészeket „favágónak” titulálni ismereti hiányokra vall. Tény, hogy a média sokat tehet egy szakma jó menedzseléséért és – lelkiismeret hiányában – sárbatiprásáért is. A Nyugat-magyarországi Egyetem keretén belül az erdőfaipari mérnöki ismeretekre ráképezve helye lenne a média-ismereteknek. Ez elősegítené, hogy ennek a szakmának is legyen – az általam is ismert és tisztelt – „Bálint gazdája”. Bár az „ERDŐK A KÖZJÓÉRT” kiadvány az ország olvasóközönsége, tanuló ifjúsága előtt ismert.

A cikk írója az országos „erdészképet” közel sem tartja pozitívnak. Felmerül a kérdés, hogy ez az általánosítás milyen felmérésen alapul? A média – úgy általában – ebben a gyűlölködő, egymást meg-alázó évtizedekben milyen nemzetképet, közbiztonsági, szakmai képet alakított ki. Politikai érdek átsző már minden területet. A társadalom tagjaihoz eljutó információk tényeken alapulnak, avagy állásbiztosítási szempontokon? Ilyen környezetben – a szakmai alapismeretek hiányában leírt általánosítások – egy szakmára vonatkozóan, a jóindulatnak vélt segítőszándék mellett sem fogadható el!

Veszélyes jóslat

Veszélyes a cikk írójának az a jövőkép felvázolása, mely szerint:

„a csak egyenes, hengeres-ágtiszta” erdészkedésnek lejárt az ideje. Feltételezhető, hogy Borkó úr elolvasta, ha nem is alaposan az általa is méltatott minisztériumi szakvezetők munkáját, a 2009. évi Erdőtörvényt (ET). Ez a veszélyes intelem a tömegtermelést, a biomassza-termelő erdészkedést improvizálja. Ez még felső Szabolcsra is veszélyes, nemhogy az országra vetítve! Az E.T. az okszerű, tartamos, fenntartandó erdőgazdálkodást írja elő, ami magas színvonalú szakmai irányítást követel az erdei szakmunkás-, a technikus- és a mérnökképzésig bezárólag, a szükségletek korfa szerinti felmérésével. A fatömegtermelés – kellő termőhelyi viszonyok esetén – a magánszférában az E.T. szerint is teret kap, ha a terület tulajdonosainak érdekeivel az megegyezik.

Téves címzés

A cikk írója az erdészeket okolja az erdőtelepítések volumenének jelentős visszaeséséért. Az egymillió ha erdőtelepítési lehetőség már az 1960-as évek óta ismert, amit agrárszakemberek mutattak ki, akkor még állami és tsz-tulajdonú földterü-

leteken. Ma már mások a tulajdonviszonyok. Erdőtelepítések kizárólag (nagyságrendileg) a magántulajdonú földeken vannak. Az erdőtelepítés azonban beruházásigényes és hosszú idő alatt megtérülő befektetés, még a rövid vágásfordulójú biomassza célú létesítéseknél is. És a talajerő-utánpótlás komoly összeget igényel. Az állami beruházási forrás nehezen szereshető meg, az uniós pályázati lehetőségek is alatta vannak az elvártnak. Az óvatos, gondolkodó, szaktanácsadást igénylő befektető ezekkel a körülményekkel számol. Az erdészek egyébként az erdőterület növelésének hosszú évtizedek óta élharcosai voltak, és megalapozottság esetén ma is azok. Az állami erdőgazdálkodók, kezelők földet nem vásárolhatnak, így azoktól csak szaktanácsadás, kivitelezés várható el, és arra megalapozott igény esetén vállalkoznak is. Hazai és nemzetközi irodalomból ismert, hogy az energia célú termelvények telepítéséért már az agrárterületen is komoly verseny van, ami Dél-Amerikában az élelmiszerellátást is veszélyezteti. Így a magyar földtulajdonosoknak is több a lehetőségük.

Évszázadokon át az erdőgazdálkodás és a faipar meghatározója volt a vidék arculatának. Generációk dolgoztak ősztől tavaszig – részben nyáron is – ezeken a szakterületeken. A mezőgazdaság, kertészet és a két szakterület biztos megélhetést, megbecsült munkát, erkölcsi tartást adott a vidék polgárainak.

Az esztelen, a nyersanyagadottságoktól elrugaszkodó iparosítás, ezzel a vidéki polgárság, a család szétrombolása semmiképpen sem írható az erdészársadalom rovására. A kézi munkát kiváltó szinten magas fokú gépesítést pedig elsősorban az agrárpélda – a vezetés erőltette rá az erdészszakmára, mert különben „ti maradiak vagytok” billogot ragasztották ránk. Ma már a kétkezi munka az ország számos helyén bűdös a falun élők körében is. A kiskerteket befűvesítik és géppel nyírják! A gyümölcsöt megveszik a szupermarketekben, segélyért sorban állnak, vagy növelik a városok gazdasági-lag-erkölcsileg leépült tömegét. Az erdőgazdálkodás és faipar meg- és eltartó képessége az 50–70 000 főről minimumra csökkent. A magas munkabér-terhek miatt a feladatok nagy részét gépi háttérrel néhány főt foglalkoztató vállalkozásba adták. Az Alföldön pályázatok „elnyerése” után foglalkoztatnak közmunkásokat is, kiszorítva és elsorvasztva az általános műveltséget is adó erdészeti szakmunkás-

képzést. És ennek jó a média-háttere is. De kérem, ennek a tendenciának az erdészek nem okozói, legfeljebb elszenvedői és néma tanúi. Ám nem kell vidékre utazni, csak Budapest övezetét nyitott szemmel nézni, és látni, hogy mennyi a műveletlen, felhagyott kert, telek. Ezeket évtizedekkel ezelőtt gondos művelés volt. Majd jön az EU-s pályázati lehetőség, lehet tájat és kertet is építeni. Mennyi feladat és mennyi másfelé néző szem!

Egy akol és ellentétek szítása

A természetvédelem felügyelete alá tartozó területekért valóban nem kellene testvérharcot folytatni. Ám a lényeg, a nemzeti érdek ott is az, hogy az erdőkkel és egyéb nemzeti kincssel a vonatkozó törvények szerint sáfárkodjanak. A felmerült szakmai vitákat, érdekegyeztetéseket egymás között és nem a Nagy SASOK ÉS Kis Sasok bevonásával, átmeneti lobbierdekek mentén rendezzék le. Reméljük, ehhez jó alapot ad a XXXVII-es E.T., és reményt az európai szinten is helytálló erdészvezetőség.

Erdészkedés és vadásztatás

A csodaszarvas regéjéig és nagy eleinket a vadászat alatt ért halálukig ne menjünk vissza. De a csodaszarvast megjelenítő gímszarvas – elegendő vadföld esetén – az erdő ősi, leghűségesebb lakója. A cikk írója – ha nem vadász is – reális képet ad az erdő és a nagyvad kapcsolatáról, valószínű a vadászházi életéről, az erdőért lobbizás vélt helyszínéről is. Ezt számomra kielégítően bizonyítja az E.L. e számából Nagy Imre erdőmérnöktől megjelentetett „Az utolsó órában” cikk, amit 30 éves irányítási szolgálatom alatt a kollektív bölcsességgel kialakításra váró „hogyan tovább” érdekében olvastam. Ez munkaköreimhez tartozott, előle kitérni nem akartam, és nem is tudtam volna, Varga Béla évfolyamtársam és hű barátom céltudatos, erős akaratú munkája okán sem. Ezek ellenére valószínű mindketten és még számosan, akik e szakmát hivatásnak tekintjük, úgy hagyjuk el a földi küzdőpályát, hogy kései utódainkra is maradjon e téren megoldandó feladatok!

Lássuk reálisan: a nagyvad az erdei életközösség szerves része, és maradjon is az. Az erdő vadeltartó képessége viszont igen korlátozott. A túlszaporodott nagyvad-állománnyal az erdő megújuló képessége már régóta nem tud lépést tartani. Valószínű ez csak addig volt meg, amíg a vadászat úri passzió volt, és több volt a hajtó, mint a vadász. Ez 1945-tel megszűnt. Az úri passzió, a tulajdonosi jogként kezelendő vadászat és vadászta-

tás átment köznépi, úri tulajdonosi tudat nélküli kiváltságosok, összekötésekkel rendelkezők vadászatává, vadásztatásává! A túlnépesedett vadásztársadalomnak meglelt az anyagilag is függő, kiszolgáló szakember háttere. Az erdővagyonnal helyben gazdálkodó és azt védő erdész mellett megjelent a területen egy másik képzett szakember, jobb anyagi kondíciókkal. Az erdészt beköltöztettük a lakott területekre „szociális” szempontokra hivatkozva. A vadgazda – már a vadelejtes szakmai körülményei miatt is – egyre több időt töltött az állását biztosító erdőterületen és környezetében. Így a terület alapos ismerője lett, már csak azért is, mert az új és megújuló vadásztársadalom jelentős időhiánnyal küzdött/küzd, az idő pedig pénz!

És milyen ember az erdész, akit a cikk írója tapasztalatai szerint okkal-ok

nélkül negatív képen tüntet föl? Nincs két egyforma falevél, ember sem. Megkockáztatom az általánosítást: itt is van annyi hivatástudattal rendelkező, élő, dolgozó szakember, mint más szakmákban. Ez természetesen nem elég a gondok megoldásához – amelyek folyamatosan újra is termelődnek. Kell a pozitív kiválasztódás az egyre műveltebb, képzettebb szakember a vezetői posztokra, és az elvtelen – kapcsolati rendszeren működő érdekérvényesítés, hatalomépítés háttérbe szorítása, a nemzetgazdaság minden területén!

Ebben reménykedik és hisz egy partvonalon kívül élő, változatos, gazdag szakmai életutat maga mögött tudó, idős erdész, akiben él még annyi felelősségérzet, mint a kivülálló jó szándékú cikk írójában.

Váradai Géza

Levél a szerkesztőhöz

Örömmel vettem kézbe a Gyökerek és Lombok hetedik kötetét, melyben Jablanczy professzor életútját, és a száraló üzemmódról írt összefoglalóját többször is elolvastam.

Valószínű, hogy Magyarországon az utolsó végzős hallgatója voltam, aki 1956-ban kiadott száraló üzemmóddal kapcsolatos diplomamunkát a volt Erdőművelési Tanszéken befejeztem.

Feladatul kaptam a 393,97 ha területű erdőrészletek – a helyi terep- és faállomány-viszonyok figyelembevételével – öt száraló egységre való beosztását, az elkülönített egységek nyomvonalhálózatának helyszíni megtervezését, 1:5000 M.a. rétegvonalas térkép készítését. Az erdő Zirc város határában a Szarvaskúti Erdőkerületben a makadám út két oldalán van, akkor zömmel bükkös-hársas, vörösfenyves fafajok alkották. Akkor az OEE-nek volt Száraló Munkacsoportja. Ez a szakmai grénium indította el a száraló erdőművelési üzemmód további bővítését, amit feladatul kaptam. A múlt szakmatörténetének része, hogy Jablanczy professzor – akit a hallgatóság külföldi végzettsége miatt nem kedvelt – kiváló felkészültségű és a száraló üzemmód ésszerű határokig történő bevezetésének következetes híve volt. Ezt jelzi, hogy 1956 nyár elején – mielőtt diplománkhoz szükséges terepi munkánkat megkezdtük – az OEE Száraló Munkacsoportját Szarvaskútra összehívta. Ott az üzemmód országos és helyi kérdéseit részletesen, kötetlenül megbeszéltek, amiből sokat tanulhattam. A helyi

illetékesek közül részt vett Keresztes György főmérnök, Ibaros Frigyes erdőművelési osztályvezető, Öllös Gusztáv, az Erdőrendezőség (Veszprém) vezetője Markovics László, a Zirci Erdészeti vezetője és helyettese, Borsodi Imre, Heisz Pál az erdészkerület vezetője és több erdőgazdaság kiváló erdőművelési szakembere, nevükre már nem emlékszem. Baranyi József, az Erdőművelési Tanszék adjunktusa, aki szintén külföldön maradt, mint Jablanczy Sándor.

A terepi munkák feldolgozását már a reaktivált Róth professzor és Csapodi István tanársegéd irányításával végeztem és fejeztem be 1957 nyarán.

1958 nyarán az erdőgazdaság főmérnöke, Keresztes György a diplomamunkában kidolgozottnak gyakorlati bevezetésével kapcsolatos teendők érdekében hívtott össze Szarvaskútra terepi megbeszélést. Akkor már több politikai csere volt az erdőművelés és a gazdálkodás más szintjén is. A száraló üzemmód gyakorlati bevezetése mellett – az egy éve még oly lelkes hívek közül senki sem állt ki. A fő ellenérv a minőségi munkaerő hiánya, a magasabb költségvonzat és főleg a SZU-ban alkalmazott „korszerűbb” módszerek kihangsúlyozása volt. 1958-at írunk.

A kiváló adottságú területen a gazdálkodás a megszokottak szerint folyt tovább. (Minden bizonnyal ezzel kezdődött el az a folyamat, mely az erdésztermészetvédő, olykor kutya-macska „barátságához” vezetett. A Szerk.)

Váradai Géza